

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

М А Є С Т А Т С Л О В А

Рей Бредбері

**МАЙЖЕ
КІНЕЦЬ СВІТУ**

 ® ТЕРНОПІЛЬ
БОГДАН

Серію «Маєстат слова»
засновано 2004 року

Copyright © 1980 Ray Bradbury Enterprises /
A California Corporation

Copyright 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949,
1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1956, 1957, 1958, 1959,
1960, 1961, 1962, 1963, 1969, 1971, 1972, 1973, 1976,
1978, 1979, 1980, 1982 by Ray Bradbury.
1971, 1972, 1973, 1976, 1978, 1979, 1980,
1982 by Ray Bradbury.

Copyright renewed 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975,
1976, 1977, 1978, 1979, 1980 by Ray Bradbury.

Друкується з дозволу правовласника
The Ray Bradbury Literary Works LLC,
c/o Don Congdon Associates, Inc.

Примітки Бориса Щавурського

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.*

«Навчальна книга – Богдан», просп. С. Бандери, 34а,
м. Тернопіль, Україна, 46002.

«Навчальна книга – Богдан», а/с 529,
м. Тернопіль, Україна, 46008.

У випадку побажань та претензій звертатися:
т/ф (0352) 520 607; 520 548 *office@bohdan-books.com*

Інтернет-магазин «НК Богдан»:
www.bohdan-books.com *mail@bohdan-books.com*

т. (0352) 519 797, (067) 350 1870, (066) 727 1762

Електронні книги: *www.bohdan-digital.com*

Гуртові продажі: т/ф (0352) 430 046, (050) 338 4520

м. Київ, просп. Гагаріна, 27: т/ф (044) 296 8956; (095) 808 3279,
nk-bogdan@ukr.net

Інтернет-магазин «Дім книги»: *dk-books.com*
т. (067) 350 1467; (099) 434 9947

І закричало каміння

Оббіловані туші, що висіли на сонці, коливаючись у спекотному повітрі зелених джунглів, кривавою плямою на-сунулися на них, а відтак зникли. Сморід від мертвечини хлинув у відчинені вікна автівки. Леонора Вебб швидко натиснула кнопку, і скло із шурхотом піднялося.

– Боже мій, – сказала вона, – ото вже лихо із тими м'ясними крамницями просто неба!

Запах усе ще відчувався в автівці – запах війни і страхіть.

– Ти бачив, скільки там мух? – запитала вона.

– Якщо купляти м'ясо на одному з таких ринків, – сказав Джон Вебб, – треба ляснути по ньому долонею. Тоді мухи розлітаються, і його можна роздивитися.

Він повів автівку зеленою грязькою дорогою вздовж вигину, вкритого буйною рослинністю джунглів.

– Гадаєш, вони впустять нас у Хуаталу, коли ми туди дістанемось?

– Не знаю.

– Обережно!

Він надто пізно помітив на дорозі якісь блискучі предмети і, намагаючись ухилитись, таки наїхав на один із них. Ліва передня шина важко зітхнула, автівку кинуло вбік, вона осіла й зупинилась. Він відчинив двері і вийшов. У джунглях було спекотно і тихо, шосе видавалося порожнім, надто порожнім і тихим як для цієї полуденної пори.

Вебб підійшов до колеса і, намагаючись кобуру пістолета під пахвою, нахилився. З боку Леонори, опускаючись, зблиснуло скло.

– Шина дуже пошкоджена?

– Вона геть зіпсована, ні на що не годиться.

Він підібрав блискучий предмет, що проколов шину.

– Шматки поламаного мачете, – сказав він. – І запхані в глину таким чином, щоби точно вцілити в наші колеса. Нам пощастило, що ми не прокололи усі шини.

– Але чому?

– Ти знаєш це не згірше від мене!

Він кивнув на газету, що лежала побіля неї, і на дату під заголовком:

**«4 жовтня 1963 року:
США і Європа мовчать!
РАДІОСТАНЦІЇ
СПОЛУЧЕНИХ ШТАТІВ І ЄВРОПИ
МОВЧАТЬ! ПОВСЮДИ –
СТРАХІТНЕ БЕЗГОМІННЯ.
ВІЙНИ – КІНЕЦЬ.**

Припускають, що більшість населення Сполучених Штатів загинула. Здається, що й більшість жителів Європи, Росії та Сибіру також знищені. Епоха білих людей на Землі добігає кінця».

– Все сталося так швидко, – мовив Вебб. – Лише минулого тижня, взявши нарешті омріяну відпустку, ми змогли вирушити у подорож, а тут таке лихо.

Вони відвели погляд від чорноти газетного заголовка і поглянули на безмежні джунглі, а ті відповіли їм подихом онімих трав і листя, блиском діамантових і смарагдових очей міриад комах.

– Будь обережним, Джеку!

Він натиснув дві кнопки. Автоматичний домкрат зі свистом припідняв машину у повітря. Вебб нервово вставив ключ у металевий обід правого колеса. Шина

й обід із тріском зіскочили. Знадобилося лише кілька секунд, щоби поставити на-томість запаску, а пошкоджене відкотити назад і заховати у багажник. Поки він це робив, то тримав револьвер напохваті.

– Не стій на видноті, Джеку!

– Отже, починається, – він відчув, як від спеки волосся на голові ледь не починає тліти. – Чутки летять немов на крилах.

– Заради Бога, тихіше, – сказала Леонара. – Вони можуть тебе *почути*.

Він поглянув у бік джунглів.

– Я знаю, що ви там!

– Джеку!

Він прицілився у мовчазні джунглі і з криком «Я бачу вас!» швидко вистрелив чотири чи п'ять разів.

Джунглі майже незворушно ковтнули кулі, і лише звук, що нагадував звук розриваного шовку, пролунав з того місця, куди полетіли кулі і зникли у мільйоно-акровій безмірі зеленого листя, велетенських дерев, вологої землі і безгоміння. Коротке відлуння пострілів відразу ж завмерло. І лише автівка позаду Вебба, задихаючись, щось собі бурмотіла. Він обійшов її, всівся, затріснув двері і замкнув їх.

Коли він перезарядив пістолет, вони знову вирушили в дорогу.

Вони їхали і їхали, не зупиняючись.

– Ти когось помітив?

– Ні, а ти?

Вона заперечно хитнула головою.

– Ти їдеш надто швидко.

Він пригальмував, і саме вчасно. Коли вони оминали черговий вигин дороги, то справа біля узбіччя знову зблиснули уламки мачете. Він крутнув кермо вліво, щоби оминати їх.

– Негідники!

– І зовсім вони не негідники: це просто люди, які ніколи не мали такої автівки, як наша, а то й узагалі нічого.

Щось цокнуло у віконне скло, і по ньому потекла цівка безбарвної рідини.

Леонора поглянула на небо.

– Береться на дощ?

– Ні, то якась комаха вдарилась об скло.

І знову цокання.

– Ти впевнений, що це комахи?

Цок, цок, цок.

– Зачини вікно, – сказав він, збільшуючи швидкість.

Щось упало їй на коліна.

Вона поглянула вниз. Він простягнув руку, щоби підібрати те, що впало.

– Хутчіше зачиняй!

Вона натиснула кнопку. Скло піднялося.

Вона знову поглянула на коліна, де поблискував крихітний дротик*.

– Пильнуй, щоби на тебе не потрапила рідина з нього! – промовив він. – Загорни у свій носовичок, ми викинемо це пізніше.

Тепер автівка мчала зі швидкістю шістдесят миль на годину.

– Якщо на дорозі трапиться ще щось подібне, нам кінець.

– Це суто місцеве, – заперечив він. – І ми вже майже звідти виїхали.

Щось постійно вицокувало у вікна автівки. Наче крупинки граду вдарялися на швидкості у скло і відскакували.

– Але ж вони навіть не *знають* нас! – промовила Елеонора Вебб.

– Було би краще, якби знали, – він ще міцніше вчепився у кермо. – Дуже важко вбити знайому людину. І зовсім легко вбити незнайомця.

– Я не хочу вмирати, – просто сказала вона.

Він засунув руку під піджак.

– Якщо зі мною щось трапиться, зброя моя ось тут. Скористайся нею, але заради Бога, не зволікай!

Вона присунулась ближче до нього, і тепер вони мовчки їхали зі швидкістю сімдесят п'ять миль на годину по прямому відрізку шляху, що пролягав крізь джунглі.

В автівці із зачиненими вікнами було нестерпно жарко.

– Це ж так по-дурному, – сказала вона врешті, – розкидати на дорозі ножі. Або намагатися поцілити в нас отруєними стрілами з трубки. Звідки вони знали, що саме в цій автівці будуть білі?

– Не вимагай від них логіки, – відповів він. – Машина є машина. Вона велика, і вона дорога. За неї можна отримати стільки, що їм вистачить на все життя. У будь-якому разі, вони знають, що якщо заблокують дорогу, то найімовірніше натраплять або на американського туриста, або на заможного іспанця, предки яких мали би також поводитися пристойніше. Якщо ж наткнуться на іншого індіанця, то

все, що йому треба буде зробити, це просто вийти і допомогти замінити шини.

– Котра година? – запитала вона.

Він у тисячний раз мимовільно поглянув на своє зап'ястя. Відтак без здивування запхав вільну руку у кишеню піджака і витягнув блискучий золотий годинник. Рік тому він підмітив одного туземця, котрий у сто очей задивлявся на отой годинник, і ненасить буяла у тих його очах. А потім він звів очі на Вебба, і в цьому погляді не було ні гніву, ні ненависті, ні суму чи радості – нічого, крім спантеличення.

Того дня Вебб зняв годинник і більше його не надівав.

– Полудень, – сказав він.

Полудень.

Попереду був кордон. Вони побачили його одночасно і радісно скрикнули. Автівка зупинилася. Вони посміхались, самі не знаючи, чому...

Джон Вебб висунувся з вікна і почав щось знаками показувати вартовому, але через секунду вийшов із машини. Він пройшов вперед до поста, де стояли, розмовляючи, троє куцих молодиків у лантухуватій формі прикордонників. На Вебба,

котрий зупинився перед ними, вони навіть не глянули і, ніби навмисне не помічаючи його, продовжували свою розмову іспанською.

– Вибачте, – нарешті звернувся до них Джон Вебб. – Чи могли би ми тут перетнути кордон, щоби потрапити в Хуаталу?

Один із чоловіків на хвилюку повернувся до нього.

– На жаль, ні, сеньйоре!

І троє молодиків продовжили розмову.

– Ви мене не зрозуміли, – сказав Вебб, торкнувшись плеча того, хто з ним розмовляв. – Нам *треба* перетнути кордон.

Чоловік заперечно хитнув головою.

– Паспорти вже недійсні. Та й для чого вам залишати нашу країну?

– Але ж по радіо оголосили, що всім американцям слід негайно покинути країну.

– Ах, *sí, sí**.

Солдати кивнули і хитро презирнулись, а в їхніх очах при цьому сяйнув тріумф.

– Інакше нам загрожує штраф чи ув'язнення, а то й усе нараз, – сказав Вебб.

– Ми могли би дозволити вам перетнути кордон, але в Хуаталі вам дадуть

двадцять чотири години на те, щоб її по-
лишити. Якщо ви мені не вірите – послу-
хайте!

І вартовий крикнув через кордон:

– Гей, ви там! Гей!

Вартівник із гвинтівкою в руках, ко-
трий під пекучим сонцем шпацірував ту-
ди-сюди за сорок ярдів від них, обернувся.

– Гей, Пако, тобі потрібні ці двоє?

– No, *gracias, gracias, no!** – усміхнув-
шись, відповів Пако.

– Чуєте? – сказав вартівник, повертаю-
чись до Джона Вебба.

Солдати дружно розсміялися.

– В мене є гроші, – сказав Вебб.

Прикордонники урвали сміх.

Перший з-поміж них підійшов до Ве-
бба, й обличчя його вже не видавалося ні
спокійним, ані приємним, – тепер воно
було наче чорна хмара.

– Звісно, – сказав він. – Вони завжди
мають гроші. Я це знаю. Вони приїздять
сюди і вважають, що можуть робити за
свої гроші що лише заманеться. Але що
таке гроші? Це лише обіцянка, сеньйоре.
Я про це знаю з книжок. Але якщо комусь
більше не подобаються ваші обіцянки,
тоді що?

– Я дам вам все, що ви скажете.

– Невже? – і вартовий повернувся до товаришів: – Він дасть мені *все*, чого я забажаю, – і знову повернувся до Вебба: – Ви ж просто пожартували! *Вам* завжди подобалося над нами насміхатися, чи не так?

– Ні.

– *Mañana**, казали ви нам, сміючись; *mañana* – і сміялись над нашими *siesta** і нашими *mañana*, чи не так?

– Не я. Може, хтось інший.

– Та ні, саме ви.

– Але я ніколи тут раніше не був!

– І тим не менше, я вас знаю. Біжіть сюди, зробіть те, зробіть це. О, ось вам песо, купіть собі на нього будинок. Побіжіть туди, зробіть те, зробіть це.

– Це був не я.

– Принаймні, той виглядав точнісінько, як ви.

Вони стояли на сонці, і тіні під ними темнішали, і піт темними плямами проступав під пахвами. Один із прикордонників підійшов до Джона Вебба ближче.

– Я більше нічого не мушу для вас робити.

– Ви й раніше не мусили. Я вас не просив.

– Ви тремтите, сеньйоре.
– Зі мною все гаразд. Це від спеки.
– Скільки у вас є грошей?
– Тисяча песо вам, якщо ви нас пропустите, і тисяча – чоловікові по той бік кордону.

Вартовий знову повернувся:

– Тобі достатньо буде тисячі песо?
– Ні, – обізвалися із протилежного боку кордону. – Нехай на нас скаржиться.

– Добре, – озвався прикордонник і знову повернувся до Вебба. – Напиши на мене скаргу. Нехай мене звільнять. Мене вже одного разу звільняли через тебе.

– Це був хтось інший.

– Запам'ятай моє ім'я. Карлос Родрігес Ісотль. А тепер іди геть.

– Зрозуміло.

– Ні, тобі ще нічого не зрозуміло, – сказав Карлос Родрігес Ісотль. – А тепер давай мені дві тисячі песо.

Джон Вебб витягнув гаманець і простягнув гроші. Карлос Родрігес Ісотль наслинив свій великий палець і повільно перерахував гроші, в той час коли під наче виглазуваним блакиттю небом його країни полудень перетікав у нестерпну

спекоту, і піт стікав звідусюди, і люди важко дихали над своїми тінями.

– Рівно дві тисячі песо, – він дбайливо склав гроші і спокійно запхав у кишеню. – А тепер розвертай машину і шукай собі іншу заставу.

– Зачекай-но, чорт забирай!

Прикордонник поглянув на нього:

– Розвертай машину.

Вони довго мовчки дивилися один на одного, і сонце зблискувало на гвинтівці в руках прикордонника. Тоді Джон Вебб повернувся і, прикривши рукою обличчя, поплентався до автівки, де важко опустився на сидіння.

– І що тепер? – запитала Леонора.

– Якось воно буде. Спробуємо перетнути кордон в Порто-Белло.

– Але нам потрібний бензин і колесо слід полагодити. А повертатися цими дорогами... Цього разу вони можуть підкласти колоду, і тоді...

– Знаю, знаю! – він потер очі і кілька хвилин сидів мовчки, обхопивши руками голову. – Боже ж мій, ми ж тут цілком самотні! А пам'ятаєш, як безпечно колись ми почувалися? Як же було безпечно! У великих містах ми реєструвалися в аме-

риканських консульствах. Пам'ятаєш, як ми тоді любили жартувати? «Куди би ти не поїхав – усюди чуєш шелест орлиних крил»*. Чи то було лише шелестіння банкнот? Я вже й забув. Боже мій, як швидко спорожнів світ! На чию допомогу тепер розраховувати?

Вона якусь мить помовчала, а потім промовила:

– Гадаю, лише на мою. А це не надто багато.

Він пригорнув її до себе.

– Ти просто молодець. Жодних істерик, нічого такого.

– Можливо, сьогодні вночі, коли ми будемо в ліжку, – якщо ми взагалі знайдемо десь нічліг і ліжко, – я розплачусь. Ми ж від сніданку вже проїхали сотні миль.

Він двічі міцно поцілував її у пошерхлі губи. Потім повільно відкинувся на сидінні.

– Спочатку нам слід роздобути бензин. Якщо нам це вдасться, ми зможемо вирушити в Порто-Белло.

Поки вони виїжджали, троє прикордонників продовжували розмовляти і жартувати.

Через хвилину Джон Вебб тихенько розсміявся.

– Чого це ти? – запитала дружина.

– Згадав давній спіричуел*. Ось послухай:

*Хотів заховати в камінні
Обличчя своє – і дарма! –
Бо вмить закричало каміння:
Для тебе тут сховку нема!*

– Я пам'ятаю його, – мовила дружина.

– Для нас найдогідніша зараз пісня, – сказав він. – Я проспівую тобі її всю. Якщо згадаю слова. І якщо мені захочеться співати.

І він натиснув на стартер.

Вони зупинилися на заправці, і коли через хвилину заправник до них так і не вийшов, Вебб почав сигналити. А тоді, наче чогось злякавшись, миттю відірвав руку від клаксона, глянувши на неї так, ніби це була рука прокаженого.

– Мені не слід було цього робити.

У напівтемних дверях станції з'явився заправник. За ним вигулькнули ще двоє. Усі троє підійшли до автівки, обдивляючись її і обмацуючи.

При світлі дня їхні обличчя були мідно-червоними. Вони облапали пружні

шини і вдихнули новий для себе і густий запах розігрітого металу та оббивки.

– Сеньйоре? – нарешті запитав заправник.

– Ми би хотіли купити бензин.

– Бензин закінчився, сеньйоре.

– Але ж на цистерні світиться напис, що вона повна!

– Бензин закінчився, – повторив чоловік.

– Даю десять песо за галон!

– *Gracias*, по!*

– Але в нас недостатньо пального, аби кудись доїхати, – Вебб глянув на стрілку бензоміра. – Залишилось менше чверті галона. Нам краще залишити автівку тут і піти в місто – можливо, щось роздобудемо там.

– Я пригляну за вашою автівкою, сеньйоре, – сказав черговий заправки, – якщо ви залишите ключі.

– Ми не можемо цього зробити! – сказала Леонора. – Правда ж?

– Але я не бачу вибору. Ми можемо або лишити її на дорозі – для будь-кого – або цьому чоловікові.

– Тут буде краще, – зауважив заправник.